

Részletes ismertető az Etika 8. tankönyvről

(FI-504030801)

A tankönyv megfelel az Ember és társadalom műveltségterület előírásainak: 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet (NAT 2012), az 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. melléklet: Kerettanterv az általános iskola 5-8 évfolyamára 2.2.06. Erkölcstan megnevezésű, a 4. melléklet: Kerettanterv a gimnáziumok 7-12. évfolyama számára 4.2.06. Erkölcstan megnevezésű és az 5. melléklet: Kerettanterv a gimnáziumok 5-12. évfolyama számára 5.2.07. Erkölcstan megnevezésű kerettanterv előírásainak.

A kiadvány az Erkölcstan 8. kísérleti tankönyv (FI-504020801) átdolgozása. A cím- és kódváltozást a tantárgy elnevezésének változása indokolta.

A tankönyv kapcsolódási pontjai

A tankönyv kapcsolódik az Etika tankönyvcsalád 5. és 6. évfolyamos tankönyveihez, és szerkezetében és színvilágában párt alkot a 7. évfolyamos tankönyvvel.

A tankönyv tartalma, szerkezete

Az újgenerációs Etika 8. tankönyv három fejezetből, egy Gyűjtemény elnevezésű szöveg- és feladatgyűjteményből, valamint egy tanévet és az általános etikatanulmányokat összegző szakaszból áll. A fejezeteket kettős blokk zárja le: a projektfeladatok és az ismétlő feladatsor. A könyvben a korábbiakhoz hasonlóan található egész éves, folytatólagos projekt.

Részletes tartalom:

BEVEZETŐ

A Mars-kolónia – projektfeladat

I. MI DOLGUNK A VILÁGBAN?

1. Tanévkezdő – Ismétlés
 2. Amilyen vagyok
 3. Stressz, stresszoldás, függés
 4. Jólét, siker, boldogság
 5. Akivé válhatok
 6. Média és társadalom
 7. A valóság médiaképe
 8. Sztereotípiák, előítéletek
 9. Behálózott világ
 10. NETika: jog és felelősség az információs társadalomban
- A holokauszt – projektfeladat
A siker útjai – projektfeladat
Visszatekintő
A Mars-kolónia – projektfeladat

II. HELYEM A VILÁGBAN

11. A mi Európánk
 12. Magyar vagyok – otthon vagyok
 13. Együttélés a társadalomban
 14. Egyéni és közösségi érdek
 15. Társadalmi szabálytalanságok
- A magyar társadalom sokszínűsége – projektfeladat
A népesedési változások problémái – projektfeladat
A Mars-kolónia – projektfeladat
Visszatekintő

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

III. ERKÖLCS, HIT, VILÁGNÉZET

16. Honnan van a jó és a rossz?
 17. Hit, vallás, hitvallás
 18. Ábrahám vallások
 19. A vallások tanítása a szeretetről
 20. A vallások tanítása az élet tiszteletéről
 21. Európa vallási arculata
 22. Az egyházak társadalmi szerepvállalása
- Egy etikai probléma körüljárása – projektfeladat
A Mars-kolónia – projektfeladat
Visszatekintő

Egy korszak lezárul
Amit már tudok
Amivé váltam
Amit töletek kaptam

IV. GYŰJTEMÉNY

Az első fejezet (Mi dolgunk a világban?) a kerettanterv 7-8. évfolyamos tematikája 5. témakörének felel meg. Fókuszában a személyiség, az önmegvalósítás és a – kiemelten a virtuális – világhoz való viszony áll. A tanév elejére időzítettük az önismerettel, jövőképpel és pályaválasztással kapcsolatos témákat. Fontos tartalmi szempont a fejezetben a különböző veszélyek elemzése: függés, alkohol, internetes zaklatás, előítéletek növekedése.

A 2. (Helyem a világban) fejezet társadalmi kérdésekkel foglalkozik. Tágabb és szűkebb hazánkhoz: Európához és Magyarországhoz való kapcsolódásaink után az együttélés feltételeiről beszélünk, kiemelve a problémákat okozó viselkedésmódokat, attitűdöket.

A harmadik fejezet (Erkölc, hit, világnézet) a világnézet és hit kérdésen át vezet a vallások néhány tanításához, melyeket mint általános erkölcsi felvetéseket vizsgálunk. Áttekintjük röviden az egyházak szerepét a társadalmi értékek alakítása és a gyakorlati cselekvések szempontjából is.

A rövidebb projektfeladatokban egy-egy, a fejezethez köthető kiegészítő vagy mélyítő kérdéskört vizsgálunk. Az éves projekt (Mars-kolónia) egy elképzelt szerepjáték, amelyben általános társadalmi kérdések jelennek meg.

A Gyűjteményben szerepelnek a hosszabb olvasmányok és dramatikus feladatok, valamint a játékok leírásai. A korábbi könyvekhez hasonlóan utalások és piktogramok segítik az eligazodást.

A záró (számozás nélküli lecke) jó alkalmat biztosít a nyolc éves etikatanulmányok összegzésére és a búcsúzásra is.

A tankönyv jellemzői

Az Etika 8. osztályos tankönyv kérdésekre, dilemmákra építő, szövegekkel dolgozó és a valóságos élet példáira alapozó szemlélete kerüli az ismeretátadó és normatívan visszakérdező attitűdöt, önállóságot ad a felhasználó tanároknak a differenciált és szelektált alkalmazásra. Legfőbb nevelési célja a tanulói erkölcsi gondolkodás stimulálása és a szociális kompetenciák fejlesztése. A feladatok komplexitása, a módszertani megoldások és a munkaformák változatosítása is ezeket a célokat szolgálják. Ahogy a tanítás-tanulás menete mintát és gyakorlatot nyújthat az optimális társas együttműködésre, úgy a valós helyzetekre megoldáskeresést is beépíthetünk a tantárgy kereteibe. Ehhez is kínál segítséget a tankönyv (például kommunikációs és konfliktuskezelési, problémamegoldási gyakorlatok.)

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Az éves 36 tanórához 22 leckét kínálunk, sok feladattal és ezekhez csatlakozó kiegészítő anyagokkal. Célunk, hogy minél nagyobb mozgásteret adjunk a tanároknak, hogy megvalósíthassák a rugalmasság és a differenciálás elvét a tantárgy tanítása során (lásd Erkölcstan kerettantervi bevezető). Ebből következik, hogy a feladatok közül szabadon válogathat az osztály igényeinek, érdeklődésének megfelelően. Mind módszerekben, mind munkaformákban is nagy a választási lehetőség. A sorrendet is szabadon kezelhetik.

A könyv az előző kötetekhez hasonlóan erősen épít a tanulói tapasztalatokra. A kinyilatkoztatás helyett a dialógusra törekvés jellemezi (párhuzamos vélemények megjelenése, etikai dilemmákra kifuttatás). Nincs kiemelt ismeretközlő szöveg benne, hanem a új vagy már megismert fogalmak felvetése, megbeszélésre ajánlott kérdések révén járhatják körül a témát. Célunk, hogy jól kitalált dialógusok, kreatív feladatok, szituációk tegyék életszerűvé a konfliktusokat és helyzetleírásokat. Az általánosabb kérdéseket igyekszünk vonatkoztatni az egyedi, hétköznapi helyzetekre is, tudatosítva az egyén döntési és cselekvési helyzetét.

A leckék magukban foglalják a vendégszövegeket (információhordozó és irodalmi szövegek) és a kreatív feladatokat. Elkülönítésük számozással történik, ez megkönnyíti az órai munka szervezését, a differenciálást.

A szövegek többféle műfajt képviselnek: a szépirodalmi, ismeretterjesztő, szaktudományos anyagok mellett sajtóhírek, webes blogbejegyzések és viccek is találhatók.

A leckék négy vagy öt oldal terjedelműek. Struktúrájukban azonos elem a *mottó* + kérdések, az *Összegző kérdések*, a *Nézz utána!* (kutató feladatok) és a *Kihívás* névre hallgató tehetséggondozó feladat. Záró elemként az *ajánlók* (filmek, könyvek, weboldalak) a tanítást-tanulást és a tantárgyi kitekintést egyaránt szolgálják.

A leckék felépítése továbbra is a *ráhangelés*, *jelentésteremtés*, *reflexió* - hármasságot követi. A hetedikes tankönyvhöz hasonlóan a leckék mindig mottóval és néhány – az idézetre vagy ehhez köthető témákra vonatkozó – kérdéssel indulnak. Ezek, és általában az első feladatok is még *ráhangelő* szerepet töltenek be, amikor is személyes élményeket, érzéseket, illetve már meglévő tudást idézünk fel, vagy egy fogalmat értelmezünk, esetleg egy jelenségről alkotunk véleményt vagy játszunk. A *témafeldolgozó-fogalomértelmező* szakaszban megjelenhetnek az információs vagy irodalmi szövegek, a grafikai szervező ábrák, dramatikus feladatok és reflexiójuk, személyes vélemények kapcsolása, közös fogalomértelmezések, alkotó feladatok, és általában ide kapcsolódnak a Gyűjtemény feladatai, olvasmányai. Jelentős szerepet szántunk a képelemzésnek és a "párbeszédnek": az egymással vitázó álláspontok feldolgozásának. A *reflektív-szintetizáló* szakaszban található összegző-rendszerző feladat, egyéni vagy csoportos kutatómunka, vagy a téma továbbgondolásához ajánlott kérdések, anyagok. Ezeket javasoljuk otthoni munkára is, így az értékelést is segíthetik, de a feladatok beépíthetők az órába vagy külön tanórán feldolgozhatók. Az ajánlóknál gyakran fogalmazzunk meg egy-egy kérdést vagy megfigyelési szempontot. Ezek nem feltétlenül megoldandó feladatok, hanem a szabad feldolgozást segítik, ahhoz adnak ötletet.

A fejezetnyitó képek és fejezetzáró oldalak funkciója a témára hangolás, illetve az ismétlés-szintetizálás. A fejezetzáró feladatok között található a témára jobban utalók és közvetettebbek is.

A könyv képi világa

A tankönyv képei a fotók, grafikák, ábrák, műalkotások révén gazdag képi világot nyújtanak a tanulóknak. Nemcsak illusztrációként szolgálnak, hanem képértelmezési feladatok is kapcsolódnak hozzájuk, segítik a jelentésteremtést, illetve dramatikus játék kiindulópontjai lehetnek.

A tankönyvben következetesen kidolgozott az egyes szövegrészek (ismeretközlő és forrásszöveg, irodalmi szemelvény, esetek leírása) elkülönítése háttérszínekkel vagy sávokkal, a Gyűjteményből behívott szövegek és feladatok jelszerű hátrautalásaiban szerepelnek az oldalszámok, a tipográfia és a piktók elkülönítik az egyes projektfeladatokat. A szervező színek részben azonosak a hetedik osztályban megszokottal, részben inverzek.

Kapcsolódó anyagok

A tankönyv szervesen illeszkedik az EKE OFI által fejlesztett újgenerációs Etika *tankönyvcsaládba*. Javasoljuk, hogy a négy tankönyv anyagát kezeljük egységben és szabadon: a korábban átvett anyagok, szövegek újra feldolgozhatók más szempontok alapján, a kihagyott feladatok csatolhatók az aktuális

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

anyaghoz, az ismert játékokat újra játszhatják a gyerekek – különösen vonatkozik ez a gyűjteményes feladatokra. (Az újgenerációs tankönyvek elérhetők online az OFI tankönyvkatalógusában – <http://tankonyvkatalogus.hu/> – és az Okosportálon <https://portal.nkp.hu/>)

A tankönyv kísérői a *tanmenetek*. Az egyik változatban a tankönyv felépítésének megfelelő, optimális felhasználást mutatunk be – mégis érvényesítve a tanári választás lehetőségeit. A másik változat (rugalmas) mintát mutat egy másféle tematikus anyagcsoportosításra. A tanmenetek akkor is használhatók, ha a pedagógus tankönyvünket tananyag- és ötletforrásként kezeli. A tanmenetet a pedagógus saját elképzelései szerint módosíthatja, tanulócsoporra igazíthatja.

Részletes *tanári kézikönyv* készül a hetedik és nyolcadikos Etika tankönyvhöz, melyben módszertani útmutatót és kiegészítő forrásokat kínálunk.

A kézikönyv és a tanmenetek megtalálhatók a tankönyvkatalógusban a kiadványok mellett.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE